

κα μήν τῇ στενοχωρεῖ, μὰ καὶ ἀπὸ ἐγωϊσμοῦ, ἀπὸ τὸν ἀντρίκιο ἐγωϊσμό, ποὺ ἴσια ἴσια αὐτὸς γιγαντῶνει τὸν ἄντρα καὶ τὸν κάνει νάντεχει σ' ὅλες τὶς ἀγριες φουρτούνες τῆς ζωῆς.

Κάμε τὸ σπῆτι σου ἀπάνεμο λιμάνι γιὰ τὸν ἄντρα σου. Καὶ σοῦ εἶναι τόσο εὐκόλο αὐτό. Καλοσύνη καὶ Ἀγάπη σοῦ χρειάζεται—καὶ τίς ἔχεις καὶ τίς δυο αὐτὲς ἀρετὲς, ἀγαπημένη μου.

Σὲ γλυκοφιλῶ
ἢ μαννούλα σου
ΗΓΕΡΙΑ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

(Τοῦ φίλου μου κ. Ἀλ. Πανταζῆ στὴν Πόλη)

Μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση καὶ ἐκτίμηση διαβάσαμε στὰ τρία τελευταῖα φύλλα τοῦ «Νουμά» τὸ πολύτιμο καὶ σοβαρὸ ἄρθρο τοῦ κ. Παλαμά «Τὰ βιβλία γιὰ τὰ παιδιά» ποὺ ἀπὸ καιρὸ τὸ περιμέναμε νὰ τὸ δοῦμε μὲ τόση ἀνυπομονησία. Εἴταν φυσικὸ καὶ σωστὸ μὲ τέτια σοβαρὰ δουλειὰ νὰ τὴν καταπιαστῇ, νὰ τὴν ξεπροβάλλῃ καὶ νὰ τὴν ξεβγάλλῃ ἕνας Παλαμάς!

Σήμερα ὅλοι μεῖς οἱ δημοτικιστὰδες, καὶ ἃ δὲ σφάλω ὅσοι τὸν διαβάζουν, πολλὰ περιμένουμε νὰ δοῦμε καὶ ν' ἀπολάβουμε ἀπὸ τὸν τρανὸ μας ποιητὴ καὶ κριτικὸ. Ἀπὸ τὴν ἐργασία του τὴ φιλολογικὴ, τὴν αἰσθητικὴ καὶ καλλιλογικὴ πολλὰ ἀτίμητα μαργαριτάρια ἔχουμε στὰ χέρια μας, καὶ βλέπουμε ξάστερα πὼς εἶναι τώρα κάμποσος καιρὸς—τρία ἢ καὶ τέσσερα χρόνια—ποὺ ὁ Παλαμάς μας μπῆκε στὸ καλούπι ποὺ ἔπρεπε νὰ μπῇ, γιὰ νὰ φορέσῃ μιὰ μέρα τὴν κορώνα, ποὺ θὰ τοῦ χαρίσῃ ἡ Τέχνη μαζὺ μὲ τὴν ἀβάσταχτη φήμη, τὴ διαλαλήτρα φωνὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ὁ Παλαμάς εἶναι δύο, τρία χρόνια ποὺ ἄδραξε τὸ Θρόνο τῆς Ἀθανασίας. Ἡ σκέψη καὶ ἡ δύναμις τῆς ψυχῆς του ριγμένη καὶ περχυμένη, μιὰ φορά, στὸν ἀπέραντο ὠκεανὸ τῆς Τέχνης καὶ στὴν ἁρμονία τοῦ Ὁραίου καὶ Καλοῦ, ἄρχισε τώρα νὰ μικραίνεται, νὰ περιορίζεται, νὰ φτάνεται, νὰ σκαλίζεται καὶ ὀλοένα νὰ γένεται ἕνα Φιδιὰκὸ Εἰδωλὸ, ποὺ θάρθῃ μέρα νὰ προσκυνηθῇ καὶ νὰ λατρευθῇ στὸν ὑπέρλαμπρο βωμὸν τῆς Ἀλήθειας. Χαρὰ σ' ἐκείνον ποὺ θὰ τὸ ἀξιωθῇ νὰ τὸ γνωρίσῃ...

σχαρὴ φωνὴ του, ὅπως ἐρχότανε καθαρὴ πὸ πέρα, ἔδωξε λίγο τὴ σκουνοφιλίᾶ ποὺ τοὺς πλάκωνε. Ἡ Στάθαινα ἔβαλε φωτιά στὰ πόδια τῆς!

— Ἀκ' μωρὴ φωνὴ, ἄκ' τραγούδια! Βάρκα, μαθὲς, θάρχεται μὲ γλεντζέδες!... Ἐλα! τρέξε πανάθεμά σε, τρέξ' γλήγωρα! Νὰ τοιμάσουμε καὶ δυὸ τραπέζια, νὰνάψουμε φῶς... κάναμε πιὰ γαρίδα τὸ μάτι γιὰ μουστερῆδες!

— Μητερούλα μου, εἶπ' ὁ Γιάννης, κάθε βράδυ δῶ καθούμαστε καὶ τρώμε, γιὰτὶ ἀπόψε νὰ πᾶμε πᾶνω; Εἶμαι καλά, κατὰκαλά, τίποτα πιὰ δὲ νοιώθω!

— Μὰ τώρα δὲ πῆθαινες, χριστιανέ, καὶ θὲς νὰ μείνῃς μέσ' στὴν ὑγρασία, τὴν ψύχρα τῆς θάλασσας;

Καλὲ μέσ' στὸ καλοκαῖρι θὰ φοβηθῶ τὴν ψύχρα; Νά! μὲ στενοχωρεῖς, μαννούλα, μὲ τίς κλεισοῦρές σου καὶ ἔγεια νευρικὸς καὶ παθαίνω τέτοιες ἱστορίες! Σὰ μπαρωθούμ' ἀπὸ τώρα νὰ τὸ ξέρῃς κακὴ νύχτα θὰ περάσουμε!

— Ἀ ὄχι δά, παιδί μου! Σὰ θὲς νὰ μείνῃς δῶ, νὰ μείνουμε, τὸ κεφάλι σου θὰ χτυπᾷς σὰν πάθῃς τίποτα!

— Δὲν παθίνω τίποτες, σὲ βεβαιώνω!... Φέρε

Ὁ πρόλογος τοῦ ἄρθρου τοῦ γραμμένος μὲ βαθύτατη ψυχολογικὴ σκέψη, μὲ στεσοῦμενες ἰδέες, μ' ἀγάπη καὶ ἡγαρδίακὸ πόθο, μᾶς ὀδηγεῖ, μᾶς ὁρμηγεῖ καὶ μᾶς λέει τί θέλει, καὶ πὼς θέλει τὰ βιβλία γιὰ τὰ παιδιά. Εἶναι ἰδανικός, εἶναι πλαστικός, ἰδεολογικός. Φαίνεται ἀψήλως, ἀνηφορικός, ὀνειρεμένος! Τὸ θέλησε ὁ ποιητὴς ξάστερα νὰ μιλήσῃ, καὶ ἄφηκε τὴν ψυχὴ νὰ πῇ τ' ὀνειρεμά της. Ἀλλά τὴν ἰδέα κάμετέ την, τὴν ἰδέα μαστορεύετε τὴ σὰν παιγνίδι, χρωματίστε τὴ σὰ ζωγραφιὰ καὶ δόστε τὴν νὰ τὴ βυζιάξουν καὶ φέρτε τὴ νὰ τὴ χαροῦνε τὰ παιδιά. Ἔτσι μᾶς φωνάζει ὁ ποιητὴς. Ἔτσι φωνάζει ὁ ἰδεολόγος. Καὶ ἡ καρδιά τοῦ ποιητῆ αὐτὸ ζητᾷ. Μὰ τὸ Ζήτημα, τὸ σοβαρὸ Ζήτημα εἶναι, πὼς θὰ γενῇ ἡ ἰδέα γάλα, καὶ πὼς θὰ τὴ βυζιάξουν τὰ παιδιά καὶ πὼς ἔπειτα θὰ τὴ χαροῦνε.

Ἦθελα νὰ εἶναι ὁ Ποιητὴς ρεαλιστὴς καὶ ὄχι ἰδ'ολόγος, μὰ τάχα μπορεῖ νὰ γενῇ;

Ἐνα βιβλίο γιὰ τὰ παιδιά δὲν εἶναι μονάχα Ζήτημα γλωσσικὸ—τοῦτο βλέπω νὰ εἶναι ριζωμένο σὲ πολλοὺς—μὰ εἶναι ἕνα μέρος, ἕνα κομμάτι τῆς παιδικῆς μόρφωσης καὶ ἀγωγῆς. Τί λοιπὸν μποροῦν νὰ ποῦν οἱ Ἰγγλέζοι, οἱ Γερμανοὶ καὶ ἄλλοι λαοί, ποὺ γιὰ γλῶσσά δὲ σκοτίζονται; Τὸ παιδάκι ἢ ὁ νέος εἶναι ἕνα πρᾶμα ἄφτιαστο. Εἶναι πρώτη ὕλη ποὺ θὰ πλαστῇ, ποὺ θὰ περιορισθῇ καὶ θὰ γενῇ ἄνθρωπος, κοινωνία, λαὸς καὶ Ἔθνος μὲ τὴ γλῶσσα, μὲ τὴν ψυχὴ του, μὲ τὸ νοῦ του καὶ μὲ τὴν ἐργασίαν του. Ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ ἰδυστυχημένοι καὶ ἀπόκληροι πλερώνουμε προγονικὲς ἀμαρτίες καὶ σὰν μπαλτὰ φέρνουμε στὸ λαϊμὸ μας τὴ γλῶσσα τῶν βιβλίων.

Ἐνα βιβλίο, ἕνα Ἀναγνωσματάριο γραμμένο στὴ ζωντανὴ γλῶσσα τοῦ λαοῦ τὸ θέλουμε καὶ χρειάζεται γιὰ νὰ τρέχῃ ὁ νοῦς τοῦ παιδιοῦ, ἡ σκέψη, ἡ φαντασία καὶ ἡ κρίσις ἐλεύτερα, ἐλεύτερα στὸν γύρω κόσμον καὶ γιὰ νὰ μιλήῃ στὸ μέσα κόσμον μὲ μιὰ φωνὴ πολὺ γνωστὴ, φωνὴ προγονικὴ, παλαικὴ. Μὰ καὶ τοῦτο νὰ γενῇ, ποὺ τόσο εὐκόλα καὶ γρήγορα δὲν γένεται, τάχα φτάνει; Ὁχι καὶ πάλε ὄχι. Χρειάζεται ἡ μέθοδος, χρειάζεται ὁ δάσκαλος καὶ τὸ ὕλκιο...

Τὸ πρόγραμμα τοῦ κ. Παλαμά τὸ θαυμάσαμε, γιὰτὶ σὲ κάπια σημεῖα φαίνεται νεωτεριστικὸ. Αὐτοῦ μπορεῖ νὰ φανῇ καὶ αὐτὸ ἀρπαχμένο ἀπὸ τὴν πρόληψη, μὰ σήμερα εἶναι νεωτεριστικὸ τέτια ἔχει

μας, κυρὰ Στάθαινα, ἕνα τραπέζακι καὶ καρέκλες θὰ φάμ' ἐδῶ καὶ ἀπόψε...

Δὲ σοῦ τῶπα, παντρεμένη, στὸ γιὰλὸ μὴν κατεβῆς; Ὁ γιὰλὸς κάνει φουρτούνες καὶ σὲ παίρνει νὰ χαθῇς!

Ἀκουγότανε τώρα πᾶσι σιμὰ τὸ μερακλίδικο τραγούδι καὶ σὲ κάθε του στροφὴ μιὰ χοντρή φωνή, σὰ γρύξιμο μπασαβιόλας, ἔβγαζε τᾶχτι τῆς μ' ἕνα βαρὺ—ἄχ! πουλάκι μου!...

— Ἐρεῖς ποιὸς εἶναι, καλέ; οἱ δικοὶ μας εἶναι μὲ τὴ βάρκα τοῦ Ἀράπη... Δὲν ἀκούς τὴ φωνὰρα τοῦ Κώστα; τραγουδάει ὁ Θόδωρος καὶ ὁ Κώστας ξεθυμαίνει μὲ τὸ ἄχ!

— Ὁρεῖν ποῦχανε γιὰ γλέντι, μὲ τίς ἱστορίες ποὺ πάθαμε! Νὰ σοῦ πῶ, παιδί μου, σὰν εἶναι μεθυσμένοι θὰ φύγω!... Μωρὲ γαῖδουριά!

— Γιάννη, οὐ! Ποῦ βρίσκεσαι μωρὲ Γιάννη!

Φώναξ' ὁ Κώστας, κάνοντας τὴ φωνὴ τῆς Στάθαινας, καὶ ὁ Γιάννης ἔλασε καὶ ζαλάδες καὶ γκρίνιες, ἀρχίζοντας καὶ αὐτὸς τίς φωνές...

— Ἐδῶ εἴμαστε, ρὲ Κώστα, στὰ βραχάκια... Φέρτ' ἀπὸ δῶ τὴ βάρκα, μωρὲ, ζερεὰ φέρτηνε!

Εἴτανε πλημμυρισμένα, βαθιὰ τὰ νερά, καὶ ἡ βάρκα καμαρωτὴ καμαρωτὴ ζύγωσε στὰ βραχάκια.

ἡ ἱστορία τῆς Παιδαγωγίας. Ὁ κ. Παλαμάς μὲ τὸ πρόγραμμά του ἀγωνίζεται νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ μορφώσῃ τὸ νοῦ καὶ νὰ καλλιεργῇ τὸ χαρακτῆρα ρίχνοντας γι' ἄχρηστα καὶ βλαβερὰ κάπια μέσα, κάπια μαθήματα ποὺ βλέπουμε ἀκόμη στὰ συνηθισμένα σχολικὰ προγράμματα. Γι' αὐτὸ εἶπα πὼς σὲ κάπια μέρη φαίνεται νεωτεριστὴς. Μονάχα τοῦτο καλὰ νοήσαμε, πὼς στὸ πρόγραμμά του ὁ κ. Παλαμάς ἔχοντας τὴ σκέψη του ψηλὰ γιὰ τὸ ἀνθρώπινο πλάσμα καὶ θέλοντας νὰ τὸ μορφώσῃ μὲ τίς κοινωνικὲς θεωρίες τοῦ Πλάτωνα, σὰν κάπως νὰ λησμόνησε τὸ προπατορικὸ ἀμάρτημά μας, γιὰτὶ ποθενὰ δὲν βλέπουμε νὰ μᾶς λέγει, πὼς τὸ παιδί πρέπει ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐργασίαν ἀπὸ μικρὸ μὲ τὴν ἰδέαν καὶ μὲ τὸ σκοπὸ πρῶτα νὰ ὠφελήσῃ τὸν ἑαυτὸ του καὶ κατόπιν τὸν ὀλόγον κόσμον. Τέτιος εἶναι ὁ ποιητὴς δὲν κοιτάζει τὸ σήμερα μὰ τὸ αὐριο. Δὲν κοιτάζει τὸ ἄτομο μὴ πάθῃ, μὰ πὼς θὰ ὠφελήσῃ. Τὰ παιδιά τοῦ λαοῦ, τοῦ φτωχοῦ λαοῦ—γι' αὐτὰ βέβαια μιλοῦμε—πρέπει νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ σκολεῖο μὲ τὴν χρειάζουμένη μόρφωση, τὴν ἠθικοπλαστικὴν, μὰ καὶ μὲ τὸ ψῶμί στὰ χέρι. Σήμερα αὐτὸ λέει ἡ κοινωνία, αὐτὸ θέλει καὶ ζητάει ἡ ζωὴ. Σήμερα αὐτὸ πρέπει νὰ γράψῃ καὶ ἡ Παιδαγωγική. Ὁ πατέρας, ποὺ εἶναι ἡ κολώννα κάθε φαμιλιάς, τώρα σήμερα ραγίζεται καὶ σβύνεται πολεμῶντας μὲ τὴν πρόληψη. Τὸ παιδί, ἢ ὁ νέος, τελειώνοντας τὸ λαϊκὸ σκολεῖο πρέπει νὰρθῇ σιγὰ, σιγὰ στὸ πλευρὸ τοῦ πατέρα καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ἀνάσασμα, νὰ τοῦ δώσῃ δύναμη. Ὁ χρόνος δὲ νικάει τὴ ζωὴ, δὲν κυριεύει τὸ πνεῦμα. Ἡ δυστυχία, ἡ φτώχεια, ἡ ἀκαματοσύνη κακομοιράζει τοὺς Λαούς, τοὺς ἀγριεύει, τοὺς διαφθείρει καὶ τοὺς παρακμάζει...

Τὰ βιβλία γιὰ τὰ παιδιά, ποὺ μᾶς λέει στὴν προκήρυξή του ὁ σεβαστὸς μας φίλος κ. Φωτιάδης, πρέπει καὶ εἶναι ὥρα νὰ φτιαστοῦν, γιὰτὶ καθὼς λέει ὁ κ. Παλαμάς θὰ γενοῦν τουλάχιστο σκαλοπάτια, τὰ τωρινὰ βιβλία μας, σὲ κεῖνα τὰ ἐπίσημα ποὺ ἀνγνωρίζει ἡ Κυβέρνηση. Τώρα ἂν τὰ πρῶτα βιβλία ποὺ θὰ γραφοῦν θὰ εἶναι τὰ τέλεια καὶ τὰ πρεπούμενα, εἶναι μεγάλον ζήτημα. Ἐχὼ ἀκόμα καὶ τὴν πεποίθησιν, ποὺ κανεῖς, ὅσο σοφὸς καὶ τρανὸς κι ἂν εἶναι, δὲ θὰ μπορέσῃ μιὰ τέτια δουλειὰ νὰ καταφέρῃ μὲ τελικὸ σκοπὸ. Ὁ χρόνος θὰ φτιάσῃ τὸ τέλειον καὶ τῶν πολλῶν ἡ ἐργασία, γιὰτὶ αὐτὸν ποὺ θάκανε τὸ θάμα, αὐτὸν τὸν Ἐναν δὲν τὸν βλέπω ἀκόμα. Μονάχα τοῦτο ἐλπίζω νὰ διῶ, μονάχα γιὰ

Τὰ παιδιά πεταχτήκαν ὅζω σβέλτα καὶ καληπερίσανε τὴ Σεβαστὴ πρόσχαρά, μὰ... βαρυσυννεφιά τὰ πλάκωσε!

— Τί γενήκατε τέτοια ὥρα, πὼς ἀργήσατε... μπορούσαμε νὰ πεθάνουμε χωρὶς νὰ πάρετε χαμπάρι... μωρὲ διάκριση!

— Ἀπόψε δειπνήσαμε στοῦ γικτροῦ, θείτσα· εἶχ' ἕνα κέφι ἀπὸ τὰ σπᾶνια. λιγωθήκαμε στὰ γέλοια!

— Χαρὰ στὴν ὄρεξιν!

— Εἶχε στὸ τραπέζι τὴ σπιτονοικοκυρά του μὲ τὴν κόρη τῆς, μιὰ νοστιμούλα, ξέρεῖς. — Τὴ μάνα ἔβγαλε κυρία Τερέμ τεμετέμ καὶ τὴν κόρη δεσποινίθρα Πιρτσινέλλα!

— Οὐφ! ἀηδίες! Ἐγὼ εἶχα δῶ συμφορὲς καὶ σεῖς εἶχατε κέφι γιὰ ξεφαντώματα καὶ κωμωδίες...

— Μὰ τί κακὸ πάθατε, ἀδερφέ, τί κιαμέτι, μπᾶς καὶ κατεθήκα ε πάλε ἀπ' τὸ βουνὸ τὰ τσακάλια;

— Ἀπὸ τρεῖς καὶ ἔχανα τὸ Γιάννη μου!

— Τί λές, θείτσα!

— Ὄχι! δὲ βαρύνει, ἀδερφέ, μιὰ ζαλάδα δυνατὴ μοῦρθε καὶ λιγοθύμηση, φαίνεται... Νά! τοῦτο εἴταν ὅλο!

τοῦτο χαίρομαι, πού ἐλπίζω ν' ἀξιώθω κ' ἐγὼ μιὰ μέρα νὰ διδάξω καὶ νὰ μορφώσω μιὰ γενεὰ στὸ «Νέο Σκολεῖον» μὲ τὰ βιβλία, πού ἐφαντάστηκε κ' ἐπόθησε γιὰ τὰ Ἑλληνόπουλα ὁ σεβαστός μου φίλος κ. Φωτιάδης.

Κέρκυρα 22 Ὀκτώβρη 1908

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΚΟΡΕΣ

(Achille Millien)

Τρεῖς κόρες πήγαιναν στρατὶ, στρατὶ χειροπιαστά.
Ἐσβυνε ἡ μέρα κ' ἔτρεμε τὸ φῶς τοῦ ἀποσπερίτη...
Πρόβαινε ἡ μιὰ καὶ τόνισε τραγοῦδια χαρωπά,
Ἡ δευτέρη ὠνειρεύονταν, καὶ στέναζεν ἡ τρίτη.

Ἡ πρώτη ῥώτης: «Ἀδερφές, τί νῦν ἡ ἀγάπη, τί;
— Δὲν ξέρω, εἶπεν ἡ δευτέρη, μὰ κάπου εἶδα γραμμένο
Χωρὶς ἀγάπη μιὰ καρδιά νὰ ζήσῃ δὲν μπορεῖ.
— Ἐγὼ τὸ ξέρω, ἀπάντησεν ἡ τρίτη, καὶ πεθαίνω!»

Γενέβη. Μάρτης 1908.

ΤΟ ΧΑΙΡΕ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Τοῦ φίλου Βίχτωρα Ζήνωντα

Χαῖρε Ζωή, πού πρόβαλες πᾶνον ἀπ' τὸ μέγα μνημὲν!
Ροδογέλασαν οἱ οὐρανοὶ κ' ἀντήχησε τὸ κῆμα
Κι' ἀσημολόμωσαν οἱ ἀλκυὼν κορφές! Μὲ ἀνατριχίλα
Γλυστοῦράν ἀπ' τὰ λεβέντικα τοῦ πλάτανου τὰ φύλλα,
Χύνεται πλοῦσιος ὁ χυμὸς κ' ὀρμάει λευκὸ τὸ γάλα
Κ' ἔγεινε νεροπόταμο καὶ πῆρε δρόμο ἡ στάλα.
Μέσ' στὰ βαθεὴ μεσάνυχτα, τὸ κάθε πλάσμα δίνει
Τὰ χέρια του τ' ἀλλόκοτα, σὴν νύχτια τὴ γαλήνη,
Κ' ἕνα χορὸν ἀρχίζουν, κ' ἕνα τραγοῦδι λένε...
Κι' ὅσοι ἀγαποὶ διαβαίνουν γροικοῦνε το καὶ κλαῖνε!

Μόναχο. Ἀλωνάτης 1908

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΡΑΜΑΤΑ

- 1—ΖΩΝΤΑΝΟΙ ΚΑΙ ΠΕΘΑΜΕΝΟΙ
- 2—Ο ΑΣΩΤΟΣ
- 3—ΟΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ

Πουλοῦνται στὸ γραφεῖο τοῦ Νουμᾶ 4 δραχμὲς
τὰ τρία. Μοναχὰ οἱ «Ἀλυσίδες», τρεῖς δραχμὲς.
Στὶς ἐπαρχίες καὶ στὸ ἐξωτερικὸ στέλνονται δίχως
παραπανιστὸ ἔξοδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

— Παιδί μου, σὺ φαίνεται πέφτεις ἄρρωστος,
σὰν εἶσαι μοναχὸς μὲ τὴ Μαριὼ κ' ὕστερα γίνεσαι
περδίκι... σέ καλὸ σου!
— Θέλω νὰ πῶ πὼς τὰ μεγαλώνετε τὰ πρά-
ματα· μιὰ λιγοθυμιά εἶτανε καὶ τίποτ' ἄλλο!
— Μὰ δὲν εἶτανε κι αὐτὸ λίγο, καὶ μένε Γιάν-
νη! Ἐχεις δίκιο, θέλτσα, συμπεραίνω πόσο θὰ τρώ-
μαξες!
— Ἀ μπᾶ! μοναχὰ ἡ Μαριὼ τρομάζει!
— Μαννούλα, εἶσαι κακιά σήμερὰ γιὰ μένα· κα-
θόλου δὲ σέ γνωρίζω! — εἶπ' ὁ Γιάννης πειραγμέ-
νος καὶ τραδηχτήκε πὺρ πέρα, μὲ κατεβασμένα μού-
τρα.
— Πούσαι, κερά Στάθαινα, εἶπ' ἡ κυρία Σεβα-
στή χαμογελασμένη, πὲς τῆς κόρης σου νὰ μᾶς φέ-
ρῃ αὐτὰ βραστὰ καὶ λίγο γάλα, τίποτις περισσότε-
ρο. Στὸ χάλι ποῦμαστε δὲ χρειάζονται ζιὰφεινιχ!
— Μὰ πὼς τόπαθε, θέλτσα, τοῦτο; στεναχω-
ρήθηκε τίποτα;
— Εἶρω καὶ γώ, παιδί μου! Εἴμανε μέσα ξα-
πλωμένη κ' ἤρθ' ἡ Στάθαινα, ὅζω φρενῶ, καὶ μὲ
φώναξε· τρέχω, τί νὰ ἰδῶ! τὴν ἀφεντιά του σέ κα-
κὸ χάλι κ' ἡ Μαριὼ νὰ τόνε τρίβῃ...
— Πάει καλά!... τάντιστο, θέλτσα, θάτανε

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 3. — Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες Δρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Δρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τριμηνεῖς (2 Δρ. τὴν τρι-
μηνία) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συντρομὴ του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κδόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιο-
δρομοῦ (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ρόδρομου Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ.
Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὰ ὑγειονομικὰ χάλια. — Μιὰ φωτισμένη γνώ-
μη γιὰ τὸ Ὀδεῖο μας. — Οἱ διαολοχωρή-
τες. — Δημοτικιστικὸ Κέντρο.

Ο ΥΓΕΙΟΝΟΜΟΣ τοῦ Πειραιῶς ζήτοῦσε 150 δραχμὲς
ἐξομῆμα ἀπὸ κάθε φορτωτὴ (κινέζικα, θαρροῦμε, λέγεται
«ἐφοπιστής» ὁ «φορτωτής», κ' εἶται τὸν γράφουν οἱ φη-
μερίδες μας) γιὰ νὰ τοῦ λευτεροκοινωνήσῃ μὴν' ὄρ' ἀρχό-
τερα τὸ βαπόρι του· καὶ ὁ κάθε φορτωτὴς τὸ πλήρως ἀγύ-
γυστα αὐτὸ τὸ χαράται· κ' ἐπειδὴ εἴναι προχτὲς ἕνας νάρ-
νηθὲ νὰ πλερώσῃ, γενήκανε ἀγριεὶ σηνῆς καὶ βγήκανε ὅλα
αὐτὰ τὰ βρωμερὰ ἄπλυτα στὰ πόρτα ἐπισημότητα.

Οἱ φορτωτὲς τὴν ὥρην θυμῆθηκαν τὸ Νόμο· τόσον καιρὸ
τὸν εἶχανε ξεχάσει καὶ φροντίζανε μὲ παράνομη μέση νὰ τε-
λιώνουν τὶς δουλίτσες τους. Κι ὅσο κι ἂν σκεπάζονται τώρα
γιὰ τὸ συφοριασμένο αὐτὸ Νόμο, μπορεῖ νὰ τοὺς πῇ κα-
νείς, δίκαια κρίνοντας, πὼς δὲ φταίει γιὰ τὸ ἄγριο τσαλα-
πάτημά του ὁ ὑγειονόμος μοναχὰ, μὰ φταῖνε ἴσια κι αὐτοὶ —
ὅπως φταῖνε καὶ κάθε πολίτης πού δίνει τὰ μέσα σὲ κάθε
ἐπὶ ἀλλήλο νὰ παρανομεῖ.

Μὰς θυμίζον κάθε λίγο καὶ λιγάκι τὴν Ἀγγλία. Μὰ
στὴν Ἀγγλία, βλοφημένοι, τὸν σέβεται τὸ Νόμο ὁ ἐπάλλη-
λος, γιὰτὶ πρῶτα πρῶτα τὸν σέβεται ὁ πολίτης. Καὶ υπο-
θέτουμε πὼς στὴν Ἀγγλία κανένας πολίτης δὲ θὰ τόλμοιτο
νὰ παρουσιαστῇ τόσο ἀδιάντροπα, ὅπως ἐδῶ, στὸν Ὑπουργὸ
καὶ νὰν τοῦ πῇ πὼς θεωροῦνται τὰ δεινὰ δημόσιο ἐπάλληλο,
γιὰτὶ ὁ Ὑπουργὸς πρῶτα πρῶτα τὸν κ. πολίτη θάραζε
ἀπὸ τὸ σβέρκο· καὶ θὰ τὸν παράδινε στὸν Εἰσαγγελέα.

★

πὺρ κακὸ — μουρμούρις' ὁ Κώστας.

— Τί λές;

— Τίποτις, θέλτσα....

— Ἐλα, Γιάννη, νὰ πάρῃς τὸ γάλα σου.

Ἡ Μαριὼ ἔφερε ψωμί, αὐτὰ καὶ καφέ μὲ γά-
λα. Μάννα καὶ γιὸς κάτσανε νὰ δειπνήσουν καὶ τᾶλ-
λα τὰ παιδιὰ μιλούσανε μὲ τοὺς βαρκάρηδες, ξα-
πλωμένους καὶ στὴν ἀκρογιαλιά σιμά τους. Ὁ Γιάν-
νης ἔπινε τὸ γάλα του ἀνόμεχτα κι ἀφαιρεμένος
κοίταζε κατὰ τὸ πέλαγος, πέρα στὸν κάβο τὸν ἀν-
τικρινὸ, μὲ τὸ γυριστὸ Φανάρι.

— Πὼς μ' ἀρέσει, βρέ παιδιὰ, τοὺς εἶπε, σὰν
ἀποδεῖπνησε, νὰ βλέπω τὸ φῶς τοῦ Φαναρίου, πού
σὰ νὰ παίζῃ τὸν κρυφτὸ φαίνεται μιὰ καὶ πάλε
σδύνει Ὁ Φάρος αὐτὸς ἐκεῖ θ' ἂν' ἀπ' τοὺς καλοὺς,
ἂν κρίνῃ κανεὶς ἀπ' τὴ λάμψη του. Εἶναι καλῆτε-
ρος ἀπ' τὸ Περιστέρι, δὲν εἶν' ἔτσι, Ἀράπη;

— Πολὺ καλῆτερος! Καὶ τὸ σπῆτι πὺρ μ' γάλο
καὶ τὸ Φανάρι πὺρ δυνατό κ' ἡ μεριά δὲν ἔχει ταί-
ρι! Τὸ Φανάρι εἶναι χτισμένο σ' ἕνα βράχο ψηλὸ,
στὴν ἀκρὴ ἀκρὴ τοῦ Κάβου. Βγαίνει μέσ' στὴ θά-
λασσα, σὰ νησάκι, πού σμίγει μὲ τὴ στεριά μ' ἕνα
λαιμὸ στενόμακρο. Τριγύρω τὰ βουνὰ γεμάτα πεύ-
κα, λουλουδιζέ· ὁ τόπος ἀπ' τὶς ροδοδάφνες καὶ μο-

ΕΠΙΤΕΛΟΥΣ ἀκούσαμε καὶ μιὰ γνώμη ἴσια κι ἀμε-
ρόληπτη γιὰ τὸ Ὀδεῖο μας. Ἰσαμε τώρα ὅσοι δικοὶ μας
μιλήσανε γιὰ τὸ μουσικὸ αὐτὸ ἴδρυμα, γιὰ νὰν τὸ παινέ-
σουν ἢ γιὰ νὰν τὸ κατηγορήσουν, μιλήσανε ἀπὸ συμφέρο
— κι ὅχι πάλι γιὰ τὸ Ὀδεῖο μας, ἀλλὰ γιὰ τὸ διευθυντὴ
τοῦ τὸν κ. Νάζο· μ' ἄλλα λόγια, τὸ παίνεσαν οἱ φίλοι
τοῦ κ. Νάζου καὶ τὸ κατηγορήσανε οἱ ὀχτροὶ τοῦ κ. Νά-
ζου· κι ἀπὸ τὰ παινέματα κι ἀπὸ τὶς κατηγορίες τίποτα
θετικὸ δὲν ἔβγαλε καὶ τὸ Ὀδεῖο ἔμεινε σὰν κατὶ μυστη-
ριώδικο καὶ στοιχειωμένο χτίριο, μαντρωμένο μὲ λογῆς
θρύλους, καλοὺς καὶ κακοὺς, καὶ βυθισμένο σὲ πηχτὸ σκο-
τάδι.

Νᾶ, ὅμως, ποῦρχειται σήμερὰ ὁ Καλομοῖρης μὲ τὴν
πλατιά του εὐλιχρίνεια καὶ σκορπίζει τοὺς θρύλους καὶ λού-
ζει τὸ Ὀδεῖο μὲ φῶς. Κι ὅταν ὁ Καλομοῖρης μᾶς λέει πὼς
τὸ Ὀδεῖο μας μπαίνει στὴν ἴδια σειρά μὲ τὰ καλύτερα
Εὐρωπαϊκὰ Ὀδεῖα καὶ ὁ κ. Νάζος στέκεται στὴν ψηλὴ θέση
πού πρέπει νὰ στέκεται ὁ διευθυντὴς ἐνὸς τέτοιου Ὀδείου —
πρέπει νὰ τὸν πιστέψουμε. Γιατὶ κι ὅσοι δὲν ξέρετε τὸ
λεβέντη αὐτόνε τῆς Ἀλήθειας πού λέγεται Καλομοῖρης,
συλλογιστεῖτε πὼς τοῦ δόθηκε θέση τιμητικὰ στὸ Ὀδεῖο
καὶ δὲν τὴ δέχτηκε, κ' ἔτσι, ὅτι λέει τὸ λέει ἀπὸ πεποί-
θησι καὶ ὄχι γιὰτὶ δὲν μπῆκε στὸ Ὀδεῖο ἢ γιὰτὶ ζητάει
μὲ κολακείες νὰ μπῇ.

Ἦστερ' ἀπὸ τὸ ἄρθρο τοῦ Καλομοῖρη ὁ κ. Νάζος ἔχει
κάθε δικαίωμα νὰ περηφανεύεται πού κατάρθωσε, δουλεύον-
τας ἀκούραστα καὶ τίμια, νὰ δώσῃ στὴν πατρίδα του ἕνα
τόσο τιμημένο μουσικὸ ἴδρυμα.

★

ΚΑΜΕ καλὸ στοῦ διαόλου τὸ χωριό. Αὐτὴ τὴν παροι-
μία θὰν τὴ θυμήθηκε ἄπειρες φορές ὁ κ. Χαροκόπος, καὶ
τώρα μάλιστα πού τοῦ ρηχτήκανε μὲ λύσσα μερικὲς Ἀθη-
ναϊκὲς φημερίδες γιὰτὶ θέλησε νὰ κάμῃ μὲ δικούς του πα-
ράδες ὁ ἄνθρωπος μιὰ ἐπαγγελματικὴ σχολὴ στὴν Ἀθήνα
πού νὰ μορφώνονται σ' αὐτὴν νοικοκυράδες κι ὄχι Μι-
στριωτόπληκτες Ἀρσενειάδες.

Ἐφέροντας ὁ ἄνθρωπος καλὰ τὸ Ρωμαϊκὸ καὶ γνωρίζοντας
πὼς καμὴ δουλιὰ δὲν τελιώνει, ἢ γίνετα ἴστραβη κι ἀνά-
ποδη, ἂν πῇ στὰ περίφημα χέρια τῶν περιφημοτατων «ἀρ-
μοδίων», θέλησε μοναχὸς του νὰ φροντίσῃ καὶ νὰ τελιώσῃ
αὐτὴ τὴ δουλιὰ. Τί φυσικώτερο καὶ τί λογικώτερο ἀπ' αὐτό;
Κι ὅμως νὰ σου, δυὸ τρεῖς φημερίδες τοῦ ρηχτήκανε λυσ-
σασμένα καὶ τὸν εἶπανε φασαρία, ρεκλαματζῆ, ἀνόητο — καὶ
μόνο δολοφόνου καὶ κλέφτη δὲν τὸν εἶπανε ἴσαμε τὴν ὥρα.

Μὴ χειρότερα!

★

ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ τῆς Κρήτης ἔγινε ἕνα «Κέντρο Δημοτι-
κιστικὸ» στὴ Λέσχη τοῦ κ. Κοντυλάκη ἀπὸ μορφωμένα
καὶ λεθενοτόφυχα Κρητικόπουλα. Ἰδρυτὲς του εἶναι οἱ κ. κ.
Στέλιος Χαριτάκης, Γ. Λαμπάκης, Γ. Κοντυλάκης, Γ.
Κουρτοάκης, Ι. Λαχιδάκης, Γ. Στεφανίδης, Κ. Μητσοτά-
κης, Κ. Καλεμικέρης καὶ Χρ. Χριστουλάκης — κι ὁ σκοπὸς
τοὺς φαίνεται ἀπὸ τὶς λίγες αὐτὲς γραμμὲς πού ξεσηκώ-
νουμε ἀπὸ τὸ γράμμα πού μᾶς στείλανε:

σκομυρίζ' ἀπὸ τὶς μυρσινιές. Σὰν πᾶς παρέκει, κατὰ
τὸν Ἀν Νικόλα, βρίσκες λειβάδια πούναι χαρὰ
Θεοῦ τὴν ἀνοιξή. Κεῖ κοντὰ, σέ μιὰ σπηλιά, τρέχει
νεράκι κρούσταλλο!

— Εἶναι κοντὰ τὸ ρημοκλήσι;

— Μιστ' ὄρ' ἀλάργα, πὺρ μέσα πὺρ τὸν Κάβο,
στὸ λιμανάκι τῆς Βουλιαγμένης.

— Ἐχουμε καὶ δῶ Βουλιαγμένη;

— Ἐχουμε· φαίνεται σεισμὸς θάγινε κάποτες
καὶ βούλιαξε τὸ βουνό, ὅπως εἶτανε μὲ τὰ σπῆτια
κάποιου χωριοῦ. Σὰν εἶναι γυαλί τὰ νερά μπορεῖ
κανεὶς καὶ τώρα νὰ ἰδῇ τὰ σπῆτια στὸν πάτο· ἔτσι
λένε, γὰρ δὲν τᾶειδα, νὰ πῶ τὴν ἀμαρτία μου!

— Θάνα· γούπατο, ἄσκημο τὸ μέρος!

— Ἀ μπᾶ! Γιὰ φαντάσου, κύρ Γιάγκο, ἕνα
λιμανάκι τριγυρισμένο μὲ ψηλὰ βουνὰ, καταπράσινα
πὺρ τὰ πεῦκα ὡς τὴ θάλασσα. Ζερβά, πέντε βήματα
πὺρ πᾶνω, βρίσκες τὸ ρημοκλήσι, κατ' ἀπὸ πλα-
τάνια θεώρατα. Ὁμορφὴ μεριά, ὁμορφὴ! Δὲ σοῦ
κάνει ὄρεξιν νὰ ξεκολλήσῃς. Στὴ Βουλιαγμένη στή-
νουνε μαντριά, γιὰτὶ, βλέπεις, εἶναι χειμαδιά καὶ
πέρα....

— Γιὰ πόση ὥρα μπορούμε νὰ πᾶμε μὲ τὴ
βάρκα στὸ Φανάρι;